

פרשת כי תבוא
אלול תשפ"ה

הנה הפשטתם צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה"

(מרח המשנה הגדול רבי ירחם ליבוביץ
זצוקל ממיר)

בית מדרש

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 594

מתורת רבותינו

ה'ספירה' של הגה"צ המשגיח באלול

יום של תשובה והתעוררות איך ישיגו את סליחתם.
ומדי יום ביומו היה מרח המשגיח מונה: כבר עברו
חמשה ימים באלול, כבר עברו עשרה ימים באלול...

שח הגה"צ המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל:
הלא נראה שה"סלחתי כדברך" לא נאמר אלא
לאחר ארבעים ימי תחנונים, ומאז נקבעו ימי אלול
לימי רצון (עי' רש"י דברים ט, יח), ואם מחסרים מהם

חובה מיוחדת של הכרת הטוב בימי הרחמים

ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלוךך נותן לך (כו, ב).

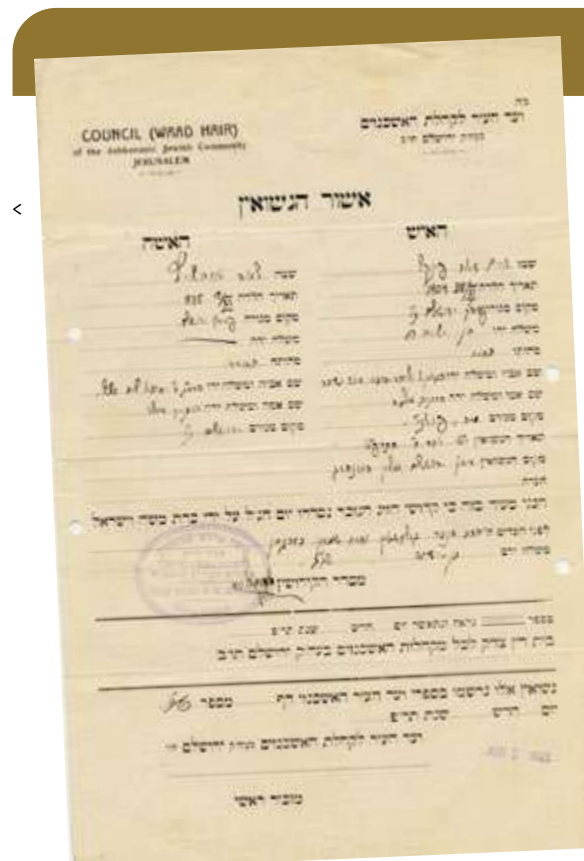
בטובתו של מקום, כך חובה עלינו להכיר כל אחד
בטובת חברו וחיוב ברור וגמור הוא.

ימים אלו, ימי הרחמים והסליחות, שהקב"ה מרבה
להיטיב עם ברואיו ונותן לנו את מעלת התשובה
שהיא טובה גדולה עד מאוד שכל אחד ואחד יכול
לשוב בו מדרכו הרעה ולמחוק את החטא כלא היה,
הם מתנה יקרת ערך עד מאוד, וחובה על כל אדם
להכיר במעלתם.

יסוד מצות הבאת ביכורים, הינה להביא את האדם
לידי כך שיכיר טובה להקב"ה, וכיון שמביא את הפרי
הראשון החביב עליו לבית המקדש מכיר הוא בטובתו
של מקום, ובכך זוכר שפירות אלו ויתר כל הטובות
בעולם, הכל ממנו יתברך. וממנו זה למדנו גודל
חובת הכרת הטובה לה' יתברך על הניסים והחסדים
שבכל יום ויום, וחלילה לנו מלהיות כפויי טובה שהיא
מהמדות הרעות והחמורות. וכשם שחובה להכיר

ימים מקדם

לפנינו מסמך נדיר,
אישור הנשואין משנת
התרפ"ט של מרח
המשגיח רבי חיים זאב
פינקל זצוק"ל שנכתב
ע"י הגאון הגדול רבי
משה מרדכי עפשטיין
מסדר הקידושין, בו
מצוין מקום מגוריו
בעיירה מיר, פולניה,
מקום הנשואין
בעיה"ק ירושלים
מלון רחנברג.

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	18:13	19:24
בני ברק	18:30	19:26
ציריך	19:23	20:30
וינה	18:58	20:24
אנטוורפן	19:45	20:51
פריז	19:41	20:55
לונדון	19:08	20:08

דבר הישיבה

הכנסת אורחים לפנות בוקר

באחת השנים שמרח ראש הישיבה הגאון רבי נתן
צבי פינקל זצ"ל שהה בקמפ של הישיבה לצעירים
של ישיבת מיר שהתקיים בצפון הארץ, יצא בוקר
אחד מחדרו בשעת לפנות בוקר והבחין באחד מבני
הישיבה שמסתובב מחוץ לחדרו. התברר שמחמת
מזג האוויר החם והלח ששרר באותם ימים, היה חדרו
של הבחור מלא יתושים, ולכן לא יכול היה להירדם.
רבינו שמע את מצוקתו והציע לו מיד בפשטות
שיבוא לישון בדירתו, שם אין יתושים. מובן שהבחור
לא ידע את נפשו, ראש הישיבה הגדול בכבודו
ובעצמו, יכניסו לדירתו שלו. הוא ניסה לומר שיסתדר
אך רבינו טען לעומתו: "הלא אתה לא עצמת עין
במשך כל הלילה", והאיץ בו להיכנס לישון בלי
אומר ודברים. בלית ברירה נכנע הבחור והלך לישון.
למחרת בבוקר כשפקח את עיניו ראה שהשעה
מאוחרת והתבייש, אולם בני הבית סיפרו לו שרבינו
לא נתן להעירו ואף שמר שלא ירעישו בדירה משום
שלא ישן כל הלילה.

(בכל נפשר)

מתורת רבותינו

שהקב"ה גם הוסיף והגדיל חסדו עלינו ונתן לנו בריאות פרנסה וילדים. הכל הוא חסד מאיתו יתברך! וזה מעיקרי חובתנו בימים אלו, ימים שבקל אפשר לזכות בכל הברכות והטוב שבעולם. איזו מתנה, איזה אוצר שהקב"ה מזמין לפתחנו, ואיך לא נפתח את הלב ונשוב אל ה' ונודה בכל כוחנו על הזכות שבעצם ימים אלו.

שיחות רבי נתן צבי

טובות ושפע שמשפיע לו ה' יתברך בחיי שעה, ומסייע בידו שיהיה לו ממה להתפרנס וממה לזון את בני ביתו, על אחת כמה וכמה חובה עלינו להתבונן ולהכיר בטובתו יתברך שנותן בידינו את האפשרות לקנות במאמץ קל חיי נצח נצחים. עם מעט מחשבה והתבוננות יזכה האדם להכיר טובה עד בלי שיעור. עצם הזכות העצומה שאנו זוכים להיות מבני הישיבה ולהגות בתורת ה', היא לבדה טובה מופלגת שאי אפשר להעריך את ערכה, ועל אחת כמה וכמה

פשוטות דעת בני אדם, כי חובת הכרת הטוב הינה על עניינים גשמיים. אדם יודע להכיר ולהעריך את הבריאות, פרנסה וילדים שמקבל מאיתו יתברך. אולם חיי הרוחניות, תורה, מצוות הם דברים שיש לנו מאליהם, ולא חלה עליהם חובת הכרת הטוב, ואדרבה, יש אנשים שחיים בהרגשה שמגיעה להם הכרת הטוב על כך שהם קמים כל בוקר ומתפללים... אולם במעט התבוננות, אפשר להשיג את מידת הכרת הטוב לאין שיעור. שהרי אם מודה אדם על

שנאת הגויים לישראל - כדי שיקיימו תפקידם

והיית לזעזע לכל ממלכות הארץ (כת, מה).

הקב"ה, נותן בלבבות הגויים לשנוא אותנו ולהתרחק מאתנו וכל כמה שנוף אחרי הגויים באותו מדה הם בורחים מאתנו, ומתגאים עלינו ואנחנו בעיניהם כשפלים ונבזים, זה הביאור לשנאת הגוים אותנו וככל שתגבר הגלות וננסה להתקרב אליהם כך ישנאנו יותר, כדי שנקיים את תפקידנו להתרחק מהם ומהמונם.

דעת תורה (ח"ו עמ' מד)

וכל גופם מלא פצעים וכי המחלה מדבקת, כמובן שהילדים הנכריים ברחו מילדינו הרחק כמטחוי קשת וכך ניתק מהם את הקשר. במעשה זה ביאר רבי ארצ'יק את הנהגת הקב"ה עם בני ישראל שאוהב אותם, ומן הדין היו צריכים למסור נפש שלא להתחבר אל הגויים כי אין קלקול כקלקול ההתחברות אל הגויים, אבל במציאות ישראל לא נזהרים ומעצמם לא מתרחקים מן הגוים, מה עושה

בשיעורי החומש שהיה מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל מוסר לבני חו"ל בשיבה, סיפר להם ששמע דבר נפלא מהרב משאווייל הגאון רבי אהרן באקשט זצ"ל הי"ד תלמיד הסבא מקלם: הוא סיפר שבכפר אחד התגורר יהודי בין תושבים נכרים. אותו יהודי לא רצה שיהיה לילדי שום קשר עם הילדים הנכרים ואף גער בהם וייסר אותם ולא הועיל לו כלום. מה עשה? פעם הגיעו לביתו השכן הנכרי, אמר לו היהודי שילדיו נחלו במחלת השחין

נסיון בלי אמונה - הקללה הגדולה

והיו חיך תלואים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחיך (כת, סו).

המדבר "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", לא רק שאין מצב זה מצב של קללה, אלא אדרבה זה מצב של קירבת השי"ת חיזוק תמידי ולימוד של דרכי השגחה פרטית של השי"ת.

עם לבבי אשיחה (עמ' ר)

אלא היה אומר מרן רה"י שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: הקללה אינה בעצם זה שלוקח מן השוק וסומך על הפלטה, אלא ב"ולא תאמין בחיך" היינו החסרון באמונה הוא זה שגורם שהמצב זה יהיה בגדר קללה, אבל אדרבה מי שמאמין באמונה שלמה בהקב"ה וסומך עליו כמו שהאמינו בו דור

חיך תלואים לך על הספק... ורבותינו דרשו (מנחות קג, ב) "זה הלוקח תבואה מן השוק" ולא תאמין בחיך זה הסומך על הפלטה. (רש"י). צריך להבין, איך אפשר לקרא למצב זה מצב קללה, הלא זה היה מצבו של דור המדבר במשך ארבעים שנה?

שיחת הגה"צ המשגיח בעת סיום מלחמת עולם השנייה בשנחאי

והפיצ' ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ (כת, סד).

והתייסדה שוב בארה"ק והתיישבו בה ב"ה קיבוץ לומדים חשוב, ולארה"ב ג"כ הגיעו בני תורה רבים, ובכלל הלא כל הישוב בארה"ב הוא פלא, שהרי זה זמן לא כביר מאז שהתגלתה יבשת אמריקה לעולם. וכן אנו רואים בכל שנות קיומנו בגלות, ואיך לא נראה שכל אומה כשנוחלת מפלה במלחמה אזי היא נכרתת ונאבדת וכבר לא תהיה אותה מלכות כמקודם, ולעומת זאת "ואנחנו קמנו ונתעודד", רואים כולם כי כלל ישראל חיי וקיים לנצח נצחים.

ממזרח שמש (עמ' רפ"ט)

צדקת פרזונו בישראל, צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות". ואותו רשע ארור הלא פשט את ידו למחות שם ישראל מן העולם ח"ו, ולא נתיירא שמא יאמרו עליו מלכות קטלנית, שהרי הרג ואיבד את כל היהודים שנמצאו תחת רשותו, ואנו רואים כי כל הצלתנו הנסית והמופלאה היתה דוקא מהקללה הזאת "והפיצ' ה' בכל העמים".

הוסיף הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל ואמר, הנה שמוע שמענו איך שבזמן האחרון התחדשה הישיבה

בשיחה שנשא המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל לבני הישיבה בשנחאי עם סיום מלחמת העולם השנייה ומפלת הנאצים ימ"ש, השמיע לקח נפלא הנלמד מפרשת התוכחה בדרכי הצלת בני הישיבה מאימי המלחמה הנוראה.

המתבונן עתה במצב עם ישראל רואה בחוש איך שעיקר הקללות הן הן הבטחה על קיום האומה, הלא הקללה של "והפיצ' ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ" היא שעמדה לנו שניצלנו מידי הצורך הארור ימ"ש, וכמו שאמרו חז"ל (פסחים דף פ"ז ע"ב) "א"ר אושעיא מאי דכתיב (שופטים ה, יא)

מרון המשגיח הגאון הצדיק רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל

שישים שנה לפטירתו | מאמר ב'
י"ה אלול תשכ"ה - תשפ"ה

מכתב ממנו שהוא תמה על כך שאין תלמידים בבריסק אצל הגרי"ז, התגבשה ההחלטה אצל אביו הגר"י לנסות עם תלמידים מוכשרים נוספים. מכוח בקשה זו, בשנת תר"צ, כשרבי חיים זאב כבר היה בארץ כאברך, נוסד ה'קיבוץ' של האריות בתלמידי מיר אצל הגרי"ז זצוק"ל.

אחד מידידיו מבריסק היה העילוי המפורסם רבי יהודה לייב מאשבוים זצ"ל הי"ד מחבר 'ברכת הארץ'. בשנת תרצ"ט, לפני פרוץ המלחמה הוא שמע שרבי חיים זאב עומד בראשות 'היכל התלמוד' בתל אביב ושלח לו מכתב: 'הנה מה מאד עמקו רגשי האדם בכל מסתוריו ומצפוניו אשר עמקו מני ים על כל החליפות והתמורות אשר עוברים בחיי האדם והוא אשר אף ניצוץ אחד של זיכרון מאיר לאור גדול בנפש האדם ואש מתלקחת של זכרונות ורשמים אשר נטועים וחקוקים עמוק עמוק מי ימצאנה. כל צלול ורטט דק מן הדק עלול להיות קול כינור... וזה אני קורא על עצמי. הנה ראיתי בעיתונים שם ידידי לשבח ולתהילה בהתייסדות ישיבה גדולה ומפוארה בתל אביב. הנה רשמי הבחרות אשר השתעשענו יחד באהבים בבריסק בלימוד עניני קדשים נתעוררו והיו למשיב נפש מהזכרונות אשר היו סתומים וחתומים מהעבר של ימי הבחרות, אשר כל כך יקרים המה בחיי האדם'.

פיקוח נפש בעדי ממש

כשסבו הגדול הסבא מסלובודקא זצוק"ל עלה לעיה"ק חברון בחורף תרפ"ה רצה מאד חיים זאב ללהצטרף אליו. הוא עשה הכנות ממושכות לעלות לארץ הקדש. הוא שלח מכתבים לבני דודיו שכבר עלו לארץ פרטים על הנעשה שם והם לא הבינו מה הוא מתעניין בפרטי פרטים: 'הלא תוכל להבין שהכל ואודות הכל אני מתעניין. גם לו יכולת לכתוב לי כמה אבנים יש שם? כמה גוונים יש לעפר ארצנו? אין נפקא מינה אצלי אם אתה שותה יין או חלב, כי הכל מאדמת הקדש וטעם אחד להם'.

כשהמועד לעלותו ארצה הלך ונדחה הוא מתגעגע יותר והוא שולח מכתב לסבו - הסבא מסלובודקא זצוק"ל: 'מה מאד חפצתי להנות מהדר"ג ומדבריו הקדושים המשיבים והמאירים את השכל ואת הנפש. אבל מה אעשה?... אם יש באפשרות למהר את הדבר כי כל יום שאבוא קודם הוא בעדי לא רק הטבה בעלמא, אלא נחיצות גמורה. אינני יודע אם אני יכול לכוונתם, אבל הם דברים של פיקוח נפש בעדי ממש'.

לבסוף הוא הגיע לחברון באב תרפ"ו. הוא עלה והתעלה <

חביבות האדם לפני הקב"ה מחייבת אותנו לזהירות גדולה בכבודו. ומאידך, חייבים אנו להכיר טובה להקב"ה על שחיבתנו לפניו. חביב אדם בכל עת, ובמידה כפולה ומכופלת בימים שאני לדודי ודודי לי, זאת נדע ונשיב אל ליבנו והיא תחזקנו ותאמצנו במצוות ואהבת לרעך כמוך ובמצוות ואהבת את ד' אלוך'.

שמועס בחדש אלול בסגנון כזה נאמר על ידי הגה"צ רבי חיים זאב פינקל בהיכלה של ישיבת מיר כנכדו ותלמידו של סבו הגדול - הגה"צ הסבא מסלובודקא זצוק"ל, בכל שיחותיו היה מדבר בשפראך הסלובודקא.

השתעשענו יחד באהבים בבריסק

הגאון רבי חיים זאב זצוק"ל היה בנו של מרון ראש הישיבה הגה"ח רבי אליעזר יהודה זצוק"ל. בהיותו ילד כבן שמונה חלה, גופו כאב ורגלו היתה כמשותקת. דודו הגאון רבי אברהם צבי קמאי זצ"ל הי"ד ניסה ברפואות עממיות ורקח סמים לתרופה, אבל מצבו לא השתפר. הפחד בלב כולם היתה שהמחלה קטלנית. אביו מרון הגאון רבי אליעזר יהודה זצוק"ל שחי בצמצום כל ימיו החליט להדפיס את הקצות החושן כסגולה לרפואת הילד בו נרשם שם המוציא לאור ח. ז. פ. הסגולה עזרה והוא הבריא [ראה בגליון הקודם תצלום בפרסום ראשון משער הקצות החושן הנ"ל].

אחרי שנים כתבה לו אמו הרבנית במכתב: אינני יודעת אם אתה זוכר שבהיותך ילד זכית בספר כששאלו אותך: היכן ישאר הספר אצלך? היית עונה: בראש ובלב. עוד בימי ילדותך היה לך תשוקה לספרים. והתשוקה הזו הלכה והתגברה כשהיה לו חוש מיוחד לספרים נדירים.

בשנת תר"פ, כשישיבת מיר שהתה בגלות מינסק חלה שוב בחזר חיים זאב במחלת הטיפוס. מחלה מאד נפוצה ומפחידה בימים ההם. כשעברה המחלה החליטו לנסוע לווילנא ובדרך עצרו בוואלזין ושוב חלה בטיפוס ובתרפ"א חזרו למיר.

בתרפ"ב, אביו שלחו ללמוד תורה בבריסק אצל הגרי"ז זצוק"ל. רבי יעקב ניימן זצ"ל מארה"ב יליד בריסק סיפר שאהב לשבת ולצפות בו יושב ולומד בהתמדה. אחרי שנים זכר את המנגינה שבה למד בבית המדרש, במשך כל היום למד בישיבת 'תורת חסד' ובלילה הלך לדבר עם הרב בלימוד. כשראה אביו שהנסיון הצליח והוא קיבל

במלאות שישים שנה

להסתלקותו של מרון

המשגיח, הגאון הצדיק

רבי חיים זאב פינקל זצ"ל,

מגישים אנו בפני הקוראים

יריעה מרתקת על ימי חייו,

ובהם גילויים על תקופותיו

המכוננות.

במיוחד, אנו מתמקדים

בימי צעירותו, עת זכה

להיכנס ולהתענג על תורתו

של מרון הרב מבריסק זצ"ל,

שכן משם שאב את יסודות

לימודו ועומק עיונו. כמו

כן, מוגשים דברים נוראים

על שהייתו בצלו של

זקינו הגדול, הגה"צ הסבא

מסלובודקא זצ"ל, בחדשי

חייו האחרונים, תקופה

בה זכה לקרבו ושימשו

במסירות נפש

[חלק מהדברים נכפלו

מפני חביבותם].

זאב באותם ימים משיבת מיד כתב לו הגאון רבי יוסף רוזנבסקי (אחיו של הגר"ש) זצ"ל: 'גם על החיים בישיבתנו הוטבע חותמם של ימים אלה. מרן הגר"ל שליט"א (רבי ירוחם) בקבלו את הטלגרמה הראשונה נבהל כל כך עד שחלה לשני ימים. התפללו בישיבה ג' פעמים ביום. אף אנחנו שלא זכינו ליהנות לאורו, באזנו שמענו ורבותינו ספרו לנו ויודעים אנו כי צערכם בתור בני משפחה, הנהו צערו של כלל ישראל.'

במה מקדש האדם את עצמו?

בתשרי תרפ"ח כתב הגה"צ רבי שמואל הלל שיינקר זצ"ל מכתב לגאון רבי אברהם שמואל פינקל זצ"ל: 'הציעו נכבדות בעד בן אחיו הנעלה זאב נ"י עם ב"ח של כבוד מר חותני הגאון הגדול מהר"ח זוננפלד שליט"א והדבר עומד להיגמר. לזאת חשתי ולא התמהמתי אם מתאים לפי רוח רצונו של כבוד אחיו הרב הגאון ר' אליעזר יהודה... גם קודם ראש השנה הזה הייתי בחברון ודברתי אז עם הרב הגאון ר' לייב חסמן והסכים: בהמשך המכתב הוא מבקש שיציע את ההצעה לחיים זאב ובאמת הוא התארס בתחילת תרפ"ט עם הרבנית ע"ה בתו חורגתו של מרן הגר"ח זוננפלד זצוק"ל.

<

בימים אלו קרוב הקב"ה ומצוי לכל דורש. רוח של חסד וחנינה נושבת בימים הללו, לא עת חיבוק ידיים היא, אלא יתעורר כל אחד לדרוש את ד' הקרוב עתה אליו. עת רצון היא. ולכאורה, הרי הימים ימי דין ומשפט המה, העת כזאת תכשר לחיבה והתקרבות יתירה? אלא, עצם המשפט מביא להתקרבות גדולה ונפלאה בין הקב"ה לבין העומדים לפניו בדין, ולכן עידן המשפט שעת כושר הוא כי כביכול הקב"ה נשפט יחד עם נשפטיו על שם ובכל צרתם לו צד. ובמקום גילה שם תהא רעדה! פחד מפני ד' והדר גאונו העומד, כביכול, וממתין בפתח התשובה שפתח לפניו ברחמים. בזמן שהקב"ה פותח לנו שערי תשובה, עלינו להתעורר ולעורר אחרים לתורה ולתפילה ולגמילות חסדים.

(מתוך שיחתו בחודש אלול)

אחרי החגים תרפ"ט, האלטער מאד נחלש. במכתב רבי חיים זאב דיווח איך עברו החגים במחיצת הסבא הגדול: 'הדבר החשוב ביותר שהזהירו אותו (הרופאים) שלא לבוא לידי התרגשות. זה כבר עניין קשה בשבילו. אפילו כשאנינו מדבר בישיבה והוא מדבר בבית, מדבר עם יחידים, בתפילה, בברכת המזון, התרגשות שאי אפשר למנוע אצלו. למשל בערב ראש השנה בהתרת נדרים היה מנין וכשביקש התרה ומנה את כל אופני הדיבור, הוא בכה מאד, היה קשה לעצור אותו, והיה לו קשה לעצור את עצמו. בשמחת תורה בהקפות הקיפו ארבע עשרה פעמים לפנות ערב. בבקר ארכה מאד קריאת התורה בשירה ובריבודים...

בספר אורות ממיר מביא: ששמע מבנו מעשה שאירע עם סבתו אשת הסבא מרת גיטל שבערוב ימיה בגלל גילה המופלג שכחה את רזי הבישול והייתה מכינה את החמין עם טעם מעט משונה, אם ננקוט בלשון עדינה.

מרן המשגיח הרב חז"פ היה בא באופן מיוחד כדי לאכול מן התבשיל, והיה מפגין את שביעות רצונו מן המאכל בצורה בולטת לעיני כל הנוכחים, כדי לתת כבוד לסבתו, וגם כן כדי לשבור את מידות התאוה כדרך בעלי המוסר.

צערו של כלל ישראל

הוחלט שהוא נוסע לירושלים. בחברון התפללו לשלומן כל התפילות. בשישי בבקר נסעתי לירושלים עם עוד בחור אחד כדי לראות. חשבתי לנסוע מיד חזרה, רק אאזמור"א אמר שאשאר פה לעת עתה. אני לומד ביחד עם מר מאיר מפארץ (המשגיח רבי מאיר חדש) אנו נכנסים מעט אליו שמדבר מעט אבל עוצרים אותו. לא הרשו להכניס אליו מבקרים למעט הרב זוננפלד...

בהמשך מספר רבי חיים זאב, שהיה בירושלים רופא צדיק בשם רבי משה יולס שהגה"צ המהר"ל דיסקין זצוק"ל סמך ידיו עליו ואותו הסכים האלטער שיגיע לבדוק אותו. האלטער אמר לו כי הואיל והוא יהודי חרדי שיתן ברכה והברכה תשפיע יותר מהכל.

הוא הרגיע מאד וביטל את כל הרופאים ואמר שהם מתכוונים רק לכסף, האלטער התווכח איתו ואמר לו 'חכמה בגויים תאמין' והוא ענה שפעם היה בזה חכמה. אבל הרופאים של היום אין בהם חכמה. הרפואה שלו מצליחה הוא אמר רק בגלל ברכה שקיבל מרבי יהושע לייב שאם מישוהו חלילה יזדקק לרופא גדול, שיצא ידי חובה איתו. האלטער אמר לו שכדי לתת רפואות לא צריך להיות רופא.

רבי חיים זאב נשאר עם סבו הגדול בירושלים וכלל ישראל כולו כאב את כאבו ויסוריו. במכתב שקיבל רבי חיים

בתורה ובמוסר וגם בארץ ישראל. ברשימותיו מאותם ימים הוא כותב: 'כל יום ויום כשאני מביט ממעוני מזרחא אני מזדעזע. האמנם זה מערת המכפלה לגד עיני. המקום שאני רואה הוא מקום ארבעת הזוגות. האמנם נמצאים שם אבותינו, אבות העולם ואבות ישראל, היש לנו מבוא לצייר לנו מה ומי היו אלה אבותינו?'

לימים, כשהיה בתל אביב והשמש הקופחת הקשתה על כולם היה אומה: אסור לומר שבארץ ישראל חם! אסור להוציא דיבה על הארץ! מי שחם לו שילך בצל, אבל על ארץ ישראל אסור לדבר דברים שליליים. גם בימים החמים שאנשים הלכו עם החליפה ביד, הוא לבשו כרגיל, הן מגינוני המלכות הסלובודקאית וגם לא להוציא דיבת הארץ.

הכועס, אפי' שחתמוהו לגדולה, לוקחים ממנו!

פחות מחדש אחרי שעלה ארצה, הוא קיבל מכתב מסלובודקא מדודו הגאון רבי אייזיק שר זצוק"ל הכותב לו כך: 'תצליח בארצנו הקדושה הצלחה אמיתית בתורה ויראת שמים ודעת אלוקים. הנני להעיר כי למחיה שלחך ד' אל הורינו היקרים (מרן הסבא והרבנית) כי שמעתי את חלישותם בבריאות וכי נחוץ מאד איש עומד על המשמה, והנה באת אתה, הוא האיש אשר שלחך ד' לשמור משמרת הקודש הלזו לאשרך נצח. שמע נא חביבי, תהא שקדן בלימודך, שלא לבטל שום דבר כללי או פרטי, רק דבר אחד יהיה מוטל עליך, יום וליילה לחשוב מחשבות מועילות, במה ואיך לסדר ענייני הורינו... חושבני שאתה האיש המרגיש והמבין, והזריז לעשות מעשה, ועל כן אני כותב לך כזאת. ואתה דע לך, דע את אשר לפניך והיה ד' עמך לעלותך מעלה במעלות השלמות.'

אחרי ראש השנה תרפ"ז שהיה האחרון לחיי מרן הסבא הוא שלח לאמו הרבנית ע"ה במיר את שיחת האלטער בראש השנה: 'בר"ה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון. לכולם יום הדין. מכולם תובעים ועונשים בעונשים החמורים ביותר. במה עוברים הגויים את יום הדין הנורא? הרי להם לא גילו את הסוד. הם לא מבקשים 'זכרנו לחיים'. הם אינם יודעים מכלום. ללא כל הכנות, ללא חודש אלול, ללא כל אימת הדין ועוברים לפניו. יתכן שהשמחה והשכרות שלהם הם סימנים, בעזרתם הם עוברים את יום הדין...

עברו את ראש השנה בטוב, כבר הכל בטוב. כבר נזכר ונכתב לחיים טובים! אבל עם כשלונות קטנים אפשר הכל להפסיד. כל הכועס, אפילו שחתמו אותו בראש השנה לגדולה, לוקחים זאת ממנו.'

בח' תשרי היתה הכנסת ספר תורה לישיבה בחברון ובמהלכה נשא האלטער שיחה מוסרית שלמפרע התבררה כשיחת המוסר האחרונה בחייו. השיחה תועדה ע"י רבי חיים זאב (ונדפסה לאחרונה בספר 'שיחות הסבא' מגניזתו של רבי דב כהן זצ"ל).

הימים רבי חיים זאב בעצמו הגיע לשיחתו של רבי אבא בפ"ת, וקיבל את פני ר' משה בשמחה וכדי שלא יחשוש שהוא מקפיד עליו, הוציא מכיסו את המלגה החדשית ונתן לו באותו מעמד.

ביתו בתל אביב לא היה נעול. הבית היה חייב להיות כמדבר שכל הרוצה יוכל להיכנס. בשבתות מיעט לצאת לרחובה של עיר כדי לא לראות חילול שבת אבל אורחים היה מביא לביתו ומרעיף עליהם אידישקייט.

עצם המשפט מביא להתקרבות

בתשי"ז, אחרי שהגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין צוק"ל עבר משיבת מיר לשיבת פוניבז' התבקש על ידי אביו לכהן כמשגיח בשיבת מיר. עבודה מאומצת של עשרות שנים בצנעה השקיע בהכנת מהדורות מתוקנות ומבוררות של מדרש משלי ושל קובץ המדרש הגדול ילקוט שמעוני. הוא הצניע את היקף שליטתו המדהימה בכל מכמני המדרש והאגדה והסתיר מעין רואים את יצירותיו. מלומד היה מסבו הגדול להצטנע ולהסתתר.

בימי אלול הורגש חודש אלול בישיבה ואחרי הכנה כה רבה ליום הדין יכל רבי חיים זאב לעבור לפני התיבה ולהקרין על מאות מתפלליה את אימת הדין.

מקורות: אורות ממיר; בכתבת המאמר נעזרנו רבות בספר הנפלא 'האבא מסלבודקה' של הרבנית הפ; וישר כח לידידיו הרב ארנטריו על חלקו הרב בעריכת המאמר תשוח"ח לו.

צ"ל. היה זה המרכז הרוחני בה"א הידיעה של הישוב החדש על כל המשתמע מכך. כינוסי המוסר הגדולים ומספדים גדולים עצרות תפילה שונות התקיימו שם. גדולי תורה מחו"ל שבקרו בארץ ישראל מסרו שם שיעורים כשאכסנייתם היתה ברחוב יהודה הלוי בביתו של רבי חיים זאב.

בהמשך 'היכל התלמוד' לקח תחת חסותו את ת"ת 'אהל יעקב' שהוקם בעיר ומנהלו היה הרב משה צ'ציק צ"ל. רבי חיים זאב ורבי טוביה פקחו עין על גדולם של התלמידים. בד בבד הוקמה ישיבת 'פליטת סופרים' שמטרתה היתה לאסוף פליטים ולקבצם יחד למסגרת מיוחדת. אחד מהלומדים שם שזקף לאורך השנים את הצלתו הרוחנית בבואו לארץ לרבי חיים זאב היה הרב שלמה לורינץ זכרנו לברכה.

בעבר סיפר את זכרונותיו למוסף שבת קדש' המחנך הוותיק הרב משה טורק שליט"א שם סיפר בהערצה על שיחותיו של רבי חיים זאב שחקקות בקרבו עד היום. עוד סיפר, כי נכנסה קבוצת בחורים לביתו של המשגיח רבי חיים זאב בתקופה שהישיבה התקשתה לתת להם את המלגה. האווירה היתה מתוחה מאד ורבי חיים זאב הוציא מהכיס קופסת סיגריות יקרה והניחה על השולחן. ברגע הופר המתח והאווירה נהייתה לקלילה... אחרי שיצאו קבוצת בחורים ביקש ר' משה לשאול שאלה את המשגיח שנענה. מה עם שוחד, הוא שאל? בוודאי שזה שוחד הוא השיב. אבל לדין אסור לקבל שוחד. להרגיע את הרוחות מותר שוחד...

רבי משה זכה גם להיות על שולחנו בליל הסדר יחד עם מרן רה"י הגה"ח רבי אליעזר יהודה צוק"ל ומספר על ההתבטלות של רבי חיים זאב לאביו הגדול. נודע לו ביום מן הימים, שמלבד מה שר' משה מאזין לשיחותיו הוא נוסע גם לפ"ת לשמוע את שיחותיו של הגאון רבי אבא גרוסברד צוק"ל. ר' משה פחד מאד שרבי חיים זאב יקפיד, אבל באחד

אחרי אירוסיו הוא כותב לכלתו: 'זאת השבת הראשונה שאני נמצא בחברון מאחרי התנאים. נתכבדתי בישיבה במפטיר. אם תעייני בהפטרות ויגש, תיכף תתפללי גם את שכל הנאמר שם יקויים עלינו ועל כל ישראל במהרה.' ל'ישיבה אנחנו עוסקים כעת בעניני קדשים ומכים שגם אלה העניינים שנטלו מאתנו מחורבן בית המקדש, בקרוב כשיבנה בית המקדש יהיו לנו אז נוגעים למעשה.'

במכתב נוסף ששולח בתקופת ארוסיו הוא כותב לכלתו רעיון מוסרי. מחשבת מוסר סלובודקאי: 'כל ישראל בני מלכים הם, זהו כלל שהודיעו לנו חז"ל. כל אחד ואחד, אפי' הכי פחות ראוי לאותה איצטלא דמלכותא, ולו נאה אף יאה כל הכבוד הראוי לכבודם של מלכים. מה זה נקרא שהוא ראוי לכך? וכי איננו מלך ומושל באמת?'

אם על בעל חיים, שאין לו שום שייכות עם קדושה, כשהאדם גוזר ומצווה להקדש הרי זה קדוש מיד, בהסכימו וברצונו לחוד. ואם הוא מחלל אח"כ את הקדושה הרי הוא מעל בקדושת ד', ומחויב להביא קרבן אשם. על עצמו לא כל שכן... אם אדם מקדש עצמו מעט, מקדשים אותו הרבה. במה הוא מקדש את עצמו? בכל הסכמה וקבלה בליבו שייטיב את דרכיו, בכל מעשה טוב שהוא מקבל על עצמו, בכל רצון מחשבתו לעלות ולהתקדש, למעלה עוזרים לו וקדוש יאמר לו. כשנכיר את ערך גדולת קדושת וממשלת האדם, נדע איך צריכים לכבדו, את זה לומדים מדיני הקדשים שנוהגים רק בזמן הבית ולכאורה אינו נוהג בזמנינו.

להרגיע את הרוחות מותר שוחד!

בז' חשוון תרצ"א הוקמה ישיבת 'היכל התלמוד' בתל אביב על ידי רבי חיים זאב והגאון רבי טוביה ליסיצין

מכתבי רבותינו

מתחזקים בעניני מוסר בפרט בימים האלו - הכנה לימים הנוראים

"יכוון עצמו במה אשר בידו, לחזק עצמו בעקרי התורה אשר זאת מהות של ראש השנה הבעל"ט מלכות, זכרונות, שופרות, לקבל על עצמו עול מלכות שמים ולהמליך את השי"ת על עצמו ולפי כוחותיו"

יקרת מכתבו קבלתי: אצלנו ב"ה הכל בשלום, כן כל החבורה אשר נמצאים בפה הם ב"ה מתחזקים בעניני מוסר בפרט בימים האלו הכנה לימים הנוראים. ימים אשר בהם תלוי כל העתיד הגדול בכללות ובפרטות של כל אחד ואחד, מי האיש אשר חושב בעד התקות הגדולות אשר מוכן בעדינו אשר עין לא ראתה אלוקים, זולתך יעשה למחכים לו (ישעי' ס"ד ג). יכוון עצמו במה אשר בידו, לחזק עצמו בעקרי התורה אשר זאת מהות של ראש השנה הבעל"ט מלכות, זכרונות, שופרות, לקבל על עצמו עול מלכות שמים ולהמליך את השי"ת על עצמו ולפי כוחותיו:

מברך אני את ידידי ואת כל הנלוים בכתביה וחתומה טובה, שנת של קירוב אליו ית' ואני קרבת אליו לי טוב אמר דוד המע"ה (תהלים ע"ג כ"ח)... ידידו המברכו בכל טוב, ואיש אל רעהו יאמר חזק:

מכתב נפלא מהגה"צ המשגיח

רבי יחזקאל לוינשטיין בעניני

דיומא של ימי חודש אלול,

לתלמיד הגר בארצות הברית,

וכה כתב (אור יחזקאל -

מכתבים - מכתב רס):

גבורתו ומסירת נפשו של מרן רה"י בעת מסירת השיעורים

מה הוא גיבור אף אתה

באופן אישי בהתמדה מופלאה.

דוגמא אופיינית להנהגתו זו. כמה פעמים כשהגיע השעה שצריך היה ללכת למסור את השיעור הכללי בישיבה, היה חלש ברמת חולשה כזאת שהיה שוכב במיטה אין אונים. כאשר בדרך כלל מצבו היה, שאם כבר שכב במיטה אות הוא שאין לו טיפת כח לרפואה, אילולי זאת היה יושב. כשראה בשעון שהגיע זמן השיעור, לא ויתר, נכון במציאות נראה שאינו מסוגל ללכת עד הישיבה ולמסור שיעור, אבל הוא אומר לבני הבית: "עד הדלת ניתן הרי ללכת", "אם כן אלך עד הדלת. אם לא יהיה שייך, אחזור", כשעמד סוף סוף בדלת - אמה: "נכון אולי שיעור אין בכוחי, אבל ללכת לישיבה, אני יכול", והוא הלך לישיבה ואין צריך לספר שבסופו של דבר, לא רק שאמר את השיעור אלא כשהגיע אל הסטנדר וראה את עשרות הצורבים הממתנים לשמוע מפיו דברי אלקים חיים קיבל כוחות מחודשים, ניגש והחל לומר בעוז את השיעור עד כדי כך, שאף אחד מהשומעים לא יכול היה לחלום, באיזו חולשה נוראה היה לפני עשר דקות בלבד.

(לתתך עליון - ח"ה עמ' שיח)

רק כדי להבין איזה נתונים היו לו מבחינה רפואית, בימי השבעה הגיע לנחם יהודי נכבד תלמיד חכם, שחלה גם הוא באותה מחלה בה לקה ראש הישיבה, אותו יהודי סיפר, שמאז לקה במחלה, שלש שנים קודם לכן, אינו מצליח לפתוח אפילו דף גמרא ובקושי הוא הולך לבית הכנסת, הוסיף וסיפר שהוא מטפל אצל אותו רופא שראש הישיבה טיפל, והרופא אמר לו שיש לו את אותה מחלה, אמנם היא רק ברמה של עשר אחוז ממה שראש הישיבה חולה.

ובכל זאת ראש הישיבה שחינך עצמו מצעירותו לא להכנע, לא ליצר הרע, לא לעצלות, לא לבינוניות ושטחיות ולהשליט לגמרי את כוחו הרוחני על גופו הגשמי, כשהגיע לשעת מבחן, של התמודדות הנפש מול הגוף הראה לכל באי עולם מה רב כוחו וגבורתו של בשר ודם, לאילו דרגות גבורה נוראות רוחניות ניתן להגיע בעולם הזה.

הוא לא הביט על עצמו כאדם מוגבל, ככל שיכול היה, לא הסכים להכנע וכך גידל ורומם את ישיבת מיר להיות הישיבה הגדולה בעולם עם סניפים רבים ועשרות רבות של חבורות בכל מקצועות התורה, בהם היה מעורב בעצמו, ויחד עם זה המשיך להתעלות

והלכתך בדרכיו (כח, ט). אמרו חז"ל מה הוא חנון אף אתה חנון מה הוא בקר חולים אף אתה תבקר חולים מה הוא קובר מתים אף אתה תקבור מתים (סוטה יד, א).

חידוש נוסף ותוספת מופלאה לדברי הגמרא מוצאים אנו בדברי **הרמב"ם** (פ"א מהל' דעות ה"ו) "מה הוא גיבור אף אתה", שמכלל כל החובות שעלינו להתדמות אליו ית', כלולה חובה בלתי נתפסת, להתדמות לגבורתו יתברך, ואם ישנה תביעה כזו הרי שניתנו לאדם כוחות לזה, שהרי בלי זה לא נתפס כלל איך שייך לתבוע מהאדם לנהוג מעין גבורה של מעלה, אלא שניתנו לאדם כוחות לזה.

*

דוגמא מופלאה לזה מצינו בדורינו בהנהגתו של מרן ראש הישיבה הגאון **רבי נתן צבי פינקל** זצ"ל, שבתקופת התמנותו לראשות הישיבה נחלה במחלה קשה מייסרת ומגבילה, ובכל זאת דבק בדרכיו של הקב"ה, מה הוא גבור אף אתה, הוא פעל מה שקבוצת אנשים צעירים ונמרצים יחד לא יכלו לעשות, תופעה שגדולי הרופאים העידו שכמותה לא הכירו ולא שמעו, מעל ומעבר לכל טבע אנושי.

סקירה על פרי עמלם של בני הישיבה שיצאו לאור

אוצרות - תורת מיר

דיני אונאה במקח וממכר: הספר מפרט את דיני האונאה כאשר ההפרש הוא שישית, ומבאר כיצד מחשבים אונאה במקרים שונים.

ביטול מקח ומחילה: נידון מעניין בדבר המקרים בהם המקח בטל, והמקרים בהם ההפרש נחשב למחילה.

אונאת מטבעות ומרגליות: התייחסות מיוחדת לדיני אונאה במטבעות ובאבנים טובות ומרגליות, בהן הדינים שונים מהלכות אונאה רגילות.

זמן תביעת אונאה: דיון בשאלה עד מתי יכול המתאנה לחזור בו ולתבוע את האונאה, ומתי נחשבת שתקתו כמחילה.

מקרים מיוחדים: ביורורים לגבי מכירה מחמת דוחק, מכירה על תנאי "שאיין לך עלי אונאה", והלכות נוספות במקרים ייחודיים.

את הספר ניתן להשיג בחנויות הספרים.

*

המערכת מברכת את הרב המחבר שליט"א שיזכה להפיץ מעיינותיו חוצה, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

"מאיר המשפט" - ביאור דברי המחבר והרמ"א על ידי ליקוט וסידור הנושאים מתוך דברי הפוסקים הראשונים והאחרונים.

הספר הוא פרי יבולו של האברך החשוב בן ישיבתנו הקדושה, **הרב יהושע ליפשיץ** שליט"א.

בספר ישנו דגש מיוחד על הכרעת שיטות הראשונים והאחרונים, ונידונים בו עניינים חדשניים לאורם. הוא ערוך ומסודר לפי סדר השו"ע ערוך

מבנה הספר מחולק לשלושה חלקים, כדלהלן:

ציון המשפט: מקורות לדברי השולחן ערוך, בעיקר מה שנמצא מפורש בבית יוסף.

מאיר המשפט: תמצית דברי ה"נושאי כלים", כמו הסמ"ע, הש"ך, הט"ז, נתיבות המשפט, קצות החושן, הרע"א ופתחי תשובה.

ביאור המשפט: ביורורים והערות בעניינים שלא נמצאו בנושאי הכלים, ובפרט מפסקי זמננו.

השנה, תשפ"ה, יצא לאור חלק ששי של הספר, המהווה חיבור תורני מעמיק ומקיף על שולחן ערוך חושן משפט. חלק זה עוסק בסימנים רכ"ז עד ר"צ, הכוללים את הלכות אונאה, מתנה, מתנת שכב מרע, השבת אבידה ונחלות

בין הנידונים המעניינים הנדונים בספר:

מאיר המשפט
על שו"ע חושן משפט

הרב יהושע ליפשיץ שליט"א

הנשמה לך, והגוף שלך

ירחי כלה ישיבת מיר

מחזור ט' - לבני ארץ ישראל

SAVE
the
DATE

עשרת ימי תשובה

ימים ראשון - שני

ו'-ז' תשרי תשפ"ו

28-29 ספטמבר 2025

